

Examining the Impact of Student Teachers' Media Ecology on Their Teaching Quality: A Case Study of Student Teachers at Amirkabir Campus of Farhangian University

samaneh mansouri^{*1}, Fatemeh Farhangian², fatemeh yarmohammadlo³

1. Assistant Professor, Department of Social Science Education, Farhangian University, P.O. Box 14665-889, Tehran, Iran. sa.mansouri@cfu.ac.ir

2. Department of Social Science Education, Farhangian University.
vbgh2868@gmail.com

3. Department of Social Science Education, Farhangian University
University4271671899az@gmail.com

ABSTRACT

Keywords:

Media Consumption Patterns, Student Teachers, Social Media, Entertainment, Teaching Quality, Interactive Narratives. ✉
sa.mansouri@cfu.ac.ir

Background and Objectives: With the rapid expansion of social media, young people—particularly university students—are increasingly engaging with these platforms for purposes such as learning, entertainment, and leisure. Student-teachers are no exception; thus, examining the potential consequences and challenges of their engagement with social media is both essential and timely. The central question of this study is: How does student-teachers' engagement in social media environments influence the quality of their teaching? **Methods:** This study employed a qualitative research design. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using thematic analysis. The participants were student-teachers from Amirkabir Campus of Farhangian University, with 14 individuals selected through purposive sampling until theoretical saturation was reached. **Findings:** Open coding of the interviews produced a total of 729 initial codes, which were subsequently categorized into broader themes. **Conclusion:** The findings indicate that student-teachers' engagement in social media affects their teaching quality both directly and indirectly. Indirect effects were identified through factors such as challenges related to social media dependency, patterns of media consumption, and motivations and interests in using social networks.

ISSN (Online): 2717-2651

DOI:

Citation (APA): mansouri, S. (2025). Examining the Impact of Student Teachers' Media Ecology on Their Teaching Quality. Quarterly Journal of Research in Social Studies Education, 7(3), 29-56.

 <https://doi.org/10.48310/rsse.2025.20063.1282>

بررسی اثرگذاری زیست دانشجو معلمان در بستر رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس آنها

سمانه منصوری^{۱*}، فاطمه فرهنگیان^۲، فاطمه یارمحمدلو^۳

۱. استادیار گروه آموزش علوم اجتماعی، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۱۴۶۶۵-۸۸۹ تهران، ایران

sa.mansouri@cfu.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی گروه آموزش علوم اجتماعی، دانشگاه فرهنگیان،

۳. دانشجوی کارشناسی گروه آموزش علوم اجتماعی، دانشگاه فرهنگیان

چکیده

پیشینه و اهداف: با گسترش روزبه‌روز رسانه‌های اجتماعی، جوانان به ویژه دانشجویان، شناخت و بهره‌برداری بیشتری از رسانه‌های اجتماعی کرده و با اهداف مختلفی چون آموزش، سرگرمی و تفریح، بخش مهمی از اوقات خود را در این رسانه‌ها می‌گذرانند. از آنجایی که دانشجومعلمان نیز از این قاعده مستثنی نیستند؛ بررسی و تحلیل پیامدها و یا آسیب‌های عضویت ایشان در رسانه‌های اجتماعی، لازم و ضروری خواهد بود. پرسش اصلی پژوهش حاضر این است که اثرگذاری زیست دانشجومعلمان در بستر رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس ایشان چیست؟ **روش‌ها:** جهت پاسخگویی به این پرسش، از روش کیفی استفاده شده است. جمع‌آوری داده‌ها از روش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مضمون انجام شده است. جامعه پژوهش دانشجومعلمان پردیس امیرکبیر دانشگاه فرهنگیان هستند که از میان آنها ۱۴ نفر از دانشجومعلمان به روش نمونه‌گیری هدفمند تا اشباع نظری داده‌ها انتخاب شدند. **یافته‌ها:** با عملیات کدگذاری باز مجموعاً ۷۲۹ کدباز از مصاحبه‌ها استخراج و پس از مقوله‌بندی؛ نتیجه‌گیری: این نتیجه حاصل شد که زیست دانشجومعلمان در بستر رسانه‌های اجتماعی علاوه بر اثرگذاری مستقیم، به واسطه شاخص‌هایی چون چالش‌های وابستگی به رسانه‌های اجتماعی، الگوهای مصرف رسانه‌ای، انگیزه‌ها و علایق استفاده از شبکه‌های اجتماعی، اثرگذاری غیرمستقیم نیز بر کیفیت تدریس ایشان دارد.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:
10.48310/rsse.2025.20
063.1282

واژه‌های کلیدی:

الگوهای مصرف رسانه‌ای، دانشجومعلمان، رسانه‌های اجتماعی، سرگرمی، کیفیت تدریس.

نویسنده مسئول

ali.razizadeh@iribu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۴/۲۱ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۶/۰۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۱۹ شماره صفحات: ۲۸

مقدمه

شتاب سریع تحولات فناوری ارتباطی و تجربه ورود انسان به فضای مجازی باعث شده است که فرهنگ، سیاست، اقتصاد، دین و همه امور مربوط به انسان که تا پیش از این تنها در فضای واقعی رشد و نمو داشتند، دچار تغییرات بنیادی در مفهوم، معنا و عملکرد شوند. بنابراین می‌توان گفت با پیشرفت جوامع بشری نیاز به ابزار ارتباطاتی، ابزار و لوازم مجازی ارتباطی و

میزان استفاده از رسانه‌های اجتماعی نیز افزایش می‌یابد. با مطالعه اسناد گذشته مشاهده شده است، افزایش میزان استفاده از فضای مجازی در جوامع دانشگاهی بیشتر است و دانشجویان به عنوان قشر پر استفاده از رسانه‌های اجتماعی به حساب می‌آیند. (Khodayari et al, 2014). با گسترش روز به روز رسانه‌های اجتماعی، جوانان به ویژه دانشجویان، شناخت و بهره‌برداری بیشتری از رسانه‌های اجتماعی به ویژه اینستاگرام، تلگرام، توئیتر، واتسپ و غیره کرده‌اند و به تبع گسترش امکانات این شبکه‌ها، استفاده بیشتری از آن می‌نمایند (Dargahi & Razavi, 2007). پیرنگ شدن زیست دانشجویان در بستر رسانه‌های اجتماعی، موضوعی مهم و کلیدی است و نیازمند آن است که با پژوهش‌های گسترده ابعاد مختلف این موضوع مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته و نسبت به انگیزه افراد از عضویت در رسانه‌های اجتماعی، میزان استفاده آنان از رسانه‌های اجتماعی، نیازهای آنان از فضای مطلوب علمی، تفریحی و اوقات فراغت یا نیاز آنان در برقراری ارتباط سریع با اقصی نقاط جهان و غیره، اطلاعات و شناخت دقیقی حاصل شود. مسلماً آگاهی و شناخت از این موضوعات، مواجهه و موقعیت بهره‌برداری مطلوب‌تری را از رسانه‌های اجتماعی ایجاد می‌کند.

دانشجومعلم‌ان نیز از این قاعده مستثنی نبوده و بخش مهمی از مخاطبان رسانه‌های اجتماعی محسوب می‌شوند چرا که با توجه به اقتضات شغلی این قشر و ضریب اثرگذاری ایشان در جامعه، اهمیت اثرگذاری و اثرپذیری دانشجومعلم‌ان از رسانه‌های اجتماعی مهم بوده و می‌بایست از جنبه‌ها و ابعاد مختلف مورد پژوهش و ارزیابی قرار گیرد. بحث تدریس و کیفیت تدریس دانشجومعلم‌ان یکی از همین جنبه‌های مهم بشمار می‌آید. چرا که امروزه سیستم‌های مدارس در سراسر جهان اذعان می‌کنند که کیفیت تدریس مهمترین عامل در مدرسه است که بر عملکرد دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد (Gore et al, 2018). از اینرو پژوهش درباره کیفیت تدریس در سازمان‌های آموزشی از جمله مهمترین مسائلی است که مورد توجه قرار گرفته است؛ زیرا بررسی کیفیت تدریس از یک سو بازخورد مناسب برای تجزیه و تحلیل مسائل آموزشی، تصمیم‌گیری‌های اساسی و برنامه‌ریزی‌های راهبردی در اختیار مسئولان و دست‌اندرکاران آموزش قرار می‌دهد و از سوی دیگر معلمان با آگاهی از کیفیت عملکرد خود در جریان تدریس قادر خواهند بود به اصلاح شیوه‌ها و روش‌های آموزشی و در نتیجه افزایش کیفیت خود بپردازند (Khadiji & Seyedkalan, 2018). در همین راستا بهره‌برداری از رسانه‌های اجتماعی به عنوان یک ابزار نوین و کاربردی جهت ارتقاء کیفیت در نظام یاددهی - یادگیری به خصوص در افزایش کیفیت تدریس مؤثر، همواره مورد توجه پژوهشگران و صاحب نظران بوده است و تاکنون تحقیقات پژوهشی مفصلی نیز در همین زمینه انجام شده است؛ اما پژوهشی که موضوع اثرگذاری زیست دانشجومعلم‌ان بر کیفیت تدریس ایشان در محیط

آموزشی را بررسی کرده باشد، یافت نشد. هدف اصلی از پژوهش پیش‌رو، پرداختن به همین موضوع است.

بیان مسأله

رسانه‌های اجتماعی^۱ پدیده‌ای نوظهور است که امکان ایجاد ارتباط مجازی و کسب اطلاعات را فراهم می‌کند (Khodayari et al, 2014). رسانه‌های اجتماعی آمیزه‌ای از تکنولوژی و تأملات اجتماعی برای خلق ارزش‌های جمعی است (Azarbakshsh, 2012). استفاده از رسانه‌های اجتماعی یک قصد جمعی است که به وسیله گروهی از مردم پیاده‌سازی می‌شود در این شبکه‌ها هر یک نقش خود را به تنهایی و در عین حال با یکدیگر و به طور مستمر اجرا می‌کنند (Cheung, 2011). در رسانه‌های اجتماعی همچون فضای واقعی ابزارها و برنامه‌های گوناگونی برای ارتباط افراد وجود دارد که به افراد اجازه می‌دهد خود را به دیگران معرفی کرده و اطلاعاتشان را به اشتراک بگذارند و با دیگران ارتباط برقرار کنند (Boyd & Ellison, 2007). از همین رو ورود و اثرگذاری رسانه‌های اجتماعی در ابعاد مختلف زندگی بشر قابل چشم‌پوشی نیست.

نظام آموزشی و مختصاً تغییر و ارتقاء کیفیت تدریس معلمان یکی از این ابعاد است. کیفیت تدریس^۲ فرآیندی است که سازنده‌ترین و مفیدترین تجربه یادگیری را برای دانش‌آموزان به ارمغان می‌آورد و این تجربه ممکن است شامل بهبود ادراک و توانایی استفاده از ایده‌های مطرح شده در دروس، تغییر در نگرش، اشتیاق نسبت به نظم و مکانی که در آن تلاش علمی صورت می‌گیرد، رشد ذهنی، بهبود در مهارت‌های خاص مانند نوشتن و خولندن انتقادی، ارتباط شفاهی، تحلیل و ترکیب است (Koshi et al, 2017).

تدریس با کیفیت به آنچه آموخته می‌شود و نحوه تدریس آن بستگی دارد. محتوا باید مناسب و با هدفی بارز باشد و روش‌های بکار رفته نیز باید از نظر اخلاقی قابل دفاع باشد و شامل ادراک مشترک منطقی باشد. تدریس خوب و با کیفیت، تدریسی است که با اصول اخلاقی قابل دفاع درباره آموزش سازگاری داشته باشد. تدریس با کیفیت به احتمال زیاد حاصل تمایل و تلاش دانشجو، یک زمینه اجتماعی پشتیبان‌کننده، فرصت‌های فراوان برای یادگیری و کنش‌های خوب به کار گرفته از سوی استاد است (Hossein Panah, 2015).

1 . Social Networks

2 . Teaching quality

بر این اساس در یک تدریس با کیفیت، استاد باید مجموعه‌ای از مهارت‌های خاص را دارا بوده و نیازهای زمینه‌ای که در طول فرآیند آموزش القا می‌گردد را برآورده سازد (Devlin & Samarawickrema, 2010). بنابراین با توجه به گسترش روز به روز رسانه‌های اجتماعی در زندگی دانشجومعلم‌ان، پژوهش حاضر در صدد پاسخ به این پرسش است که زیست دانشجومعلم‌ان و استفاده فزاینده ایشان از رسانه‌های اجتماعی، چه تأثیری بر فرآیند و کیفیت تدریس آنان خواهد گذاشت؟

پیشینه و چارچوب نظری

با بررسی کتب و پژوهش‌های منتشر شده در پایگاه‌های علمی معتبر آنلاین و آفلاین داخلی و خارجی، این نتیجه حاصل شد که در پژوهش‌ها و مقالات ارائه شده، بر موضوع کیفیت تدریس معلم، معرفی شاخص‌های آن و چگونگی ارتقاء این شاخص‌ها تمرکز جدی بوده است. از طرفی محققان، در موضوع بهره‌برداری و استفاده جوانان خصوصاً دانشجویان از رسانه‌های اجتماعی و فرصت‌ها و تهدیدهای ایجاد شده در این زمینه، نیز بحث‌های پژوهشی مفیدی ارائه کرده‌اند؛ اما اینکه پژوهش‌هایی مشخصاً بر اثرگذاری استفاده دانشجومعلم‌ان بر کیفیت تدریس آنها، ارائه بحث و نظر کرده باشند، یافت نشد. بخشی از مهمترین پژوهش‌های مرور شده عبارتند از:

خلیلی (۱۳۹۴) در مطالعه‌ای با عنوان استفاده دانشجویان از رسانه‌های اجتماعی، مهمترین دلیل استفاده از رسانه‌های اجتماعی توسط دانشجویان دانشگاه شهید مدنی آذربایجان را سرگرمی می‌داند و مطرح می‌کند دانشجویان معتقدند به واسطه حضور در رسانه‌های اجتماعی می‌توانند اطلاعات خود را به روز نگه داشته اطلاعات مورد علاقه ایشان را تأمین نماید.

صانعی مهر و همکاران (۱۳۹۶) در مطالعه‌ای موردی با عنوان بررسی میزان و تنوع استفاده از فضای مجازی در دانشجویان، میزان و تنوع استفاده از فضای مجازی را در دانشجویان دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید هاشمی نژاد مشهد، مورد پژوهش قرار داده و بیشترین دلیل استفاده از رسانه‌های اجتماعی را تماس با دوستان و همکلاسی‌ها معرفی می‌کند.

چیاشینگ مو^۱ و همکاران (۲۰۲۴) در مقاله خود که با مشارکت ۲۶۶۱ نفر از دانشجویان کانادایی انجام شده است نشان دادند اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی و مشارکت تحصیلی به‌طور زنجیره‌ای میان اضطراب اجتماعی و عملکرد تحصیلی میانجی‌گری می‌کنند.

مارینگ و گمور^۱ (۲۰۲۴) در پژوهشی با عنوان تأثیر حضور دانشگاه در شبکه‌های اجتماعی بر استفاده رسانه‌ای سازمانی و تعهد دانشجویان، بر پایه پاسخ‌های ۷۶۴ دانشجوی یک مؤسسه آموزش عالی در سوئیس، نشان می‌دهند که مشارکت دانشجویان در شبکه‌های اجتماعی اثراتی مثبت، اما کوچک، بر مسئولیت‌پذیری آنان دارد.

چودری و بیگم^۲ (۲۰۲۵) در مقاله با عنوان پیامدهای آکادمیک استفاده از شبکه‌های اجتماعی: شواهدی از دانشجویان دانشگاهی در یک کشور در حال توسعه، مطرح می‌کند مدیریت درست زمان و استفاده هدفمند از فناوری، به جای آسیب‌زدن، می‌تواند محرک پیشرفت تحصیلی باشد.

لوکوز و آگیانگی^۳ (۲۰۲۵) در مقاله با عنوان آیا شبکه‌های اجتماعی مانع یا یاری‌دهنده عملکرد تحصیلی هستند؟ مطالعه موردی دانشگاه والتر سیسولو، معتقد است شبکه‌های اجتماعی می‌توانند کارهای تحصیلی را تسهیل کنند، اما اکثراً به عنوان عامل حواس‌پرتی عمل می‌کنند و عملکرد تحصیلی را به ویژه در دانشجویان سال اول تحت تأثیر منفی قرار می‌دهند. این مقاله بر استفاده از مدیریت زمان و ادغام شبکه‌های اجتماعی در روش‌های تدریس تأکید می‌کند.

سالاری^۴ و همکاران (۲۰۲۵) نشان می‌دهند که اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی تأثیر منفی معناداری بر موفقیت تحصیلی دانشجویان دارد. مدیریت زمان استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند به بهبود عملکرد تحصیلی کمک کند.

براتی^۵ و همکاران (۲۰۱۸)، در پژوهشی با عنوان انگیزه‌های استفاده از رسانه‌های اجتماعی موبایلی در میان دانشجویان، مهمترین دلیل استفاده از رسانه‌های اجتماعی را سرگرمی میدانند. جامعه آماری این پژوهش دانشجویان دانشگاه همدان بوده‌اند. از طرفی در پژوهش‌هایی که بر کیفیت تدریس معلمان متمرکز بوده است، بیشتر به معرفی شاخص‌ها و راهکارهای ارتقاء کیفیت تدریس تأکید شده است.

قصابپور (۱۳۹۶)، از رسانه‌های اجتماعی به عنوان ابزاری برای ارتقاء کیفیت تدریس نام برده می‌شود ولی به موضوع اثرگذاری‌های حضور مستمر و زیست دانشجویان در رسانه‌های اجتماعی بر وظایف شغلی ایشان همچون کیفیت تدریس آنها سخنی به میان نیست.

1. Maring & Gmür

2. Chowdhury & Begum

3. Lukose & Agbeyangi

4. Salari

5. Barati

صالحی‌زاده و همکاران (۱۳۹۸)، در پژوهشی با عنوان ارائه مدلی جهت ارتقاء کیفیت تدریس حرفه‌ای اساتید دانشگاه فرهنگیان، با روش پیمایشی به هشت عامل مؤثر دست یافتند که عوامل فرهنگی از مهمترین این موارد است.

شی^۱ و همکاران (۲۰۲۴) در مقاله‌ای با عنوان تأثیر توسعه شبکه‌های اجتماعی بر آموزش، نشان می‌دهد که استفاده از شبکه‌های اجتماعی در آموزش مزایا و توجیه منطقی دارد و می‌تواند هم اکنون و در آینده برای آموزش سودمند باشد.

مورینا^۲ و همکاران (۲۰۲۵) در فراتحلیلی به مزایای شرکت در کارگاه‌های آنلاین توسط معلمان پرداخته و نتایج آن را مورد بررسی قرار داده است. با مرور پژوهش‌های صورت گرفته می‌توان مبانی نظری ارائه شده در زمینه مفهوم رسانه‌های اجتماعی را گونه‌شناسی و دسته‌بندی کرد. این گونه‌شناسی در جدول زیر قابل مشاهده است.

جدول شماره ۱: دسته‌بندی نظریات ارائه شده در حوزه مفهوم رسانه‌های اجتماعی
(یافته پژوهش)

حیطه موضوعی	معرفی نظریات و نظریه‌پردازان
جامعه شبکه‌ای ^۱	مانوئل کاستلز ویژگی‌های جامعه شبکه‌ای را تبادل اطلاعات، فعالیت‌های شبکه‌ای، تحول در ساختارهای اشتغال، فرهنگ مجازی، سیاست در قلمرو رسانه و خلق جریان‌هایی داند و معتقد است که رسانه‌های اجتماعی تغییراتی را در جوامع ایجاد می‌کنند که در پس زمینه آن، تغییر و دگرگونی اجتماعی و فرهنگی آن جوامع قرار دارد (Castells, 2014). اینگلهارت ^۱ تحول در فرهنگ را پیامد تحولات تکنولوژیکی اقتصادی، اجتماعی، رسانه‌ای و آموزشی می‌داند که به صورت تدریجی حرکت می‌کند و در آخر باعث تحکیم دموکراسی می‌شود (Inglehart, 1994). طبق نظریه مبادله 'هومنز کشف مفاهیم و فضاهای جدید نوعی پاداش برای کاربران رسانه‌های اجتماعی محسوب شده و به همین دلیل وی زمان بیشتری را در این فضا صرف می‌کند. متعاقب این اتفاق هرچه کاربر زمان بیشتری را برای رسانه‌های اجتماعی صرف کند، انزوای بیشتری دامن‌گیر او می‌شود. بوید و الیسون ^۱ معتقدند که رسانه‌های اجتماعی عموماً به تقلیل سرمایه اجتماعی، انزوا و بریدگی از مشارکت و تغییر روابط اجتماعی منجر می‌شود (Boyd & Ellison, 2007).
هویت ^۱ در رسانه‌های اجتماعی	کاستلز در این زمینه می‌نویسد: «در صورتی که سخن از کنشگران اجتماعی باشد، هویت عبارت است از فرآیند معناسازی بر اساس یک ویژگی فرهنگی یا مجموعه‌ای به هم

1. Shi

2. Morina

پیوسته از ویژگی‌های فرهنگی که بر منابع معنایی دیگر اولویت داده می‌شوند» (Castells, 2014). خانیکی معتقد است کاربران رسانه‌های اجتماعی دوگونه‌اند: اول؛ کاربرانی که با هویت واقعی خود به تعامل می‌پردازند و دوم؛ کاربرانی که هویت خویش را پنهان می‌کنند و چنین می‌اندیشند که هویت آنان در رسیدن به اهدافشان تأثیری ندارد (Khaniki & Babaei, 2012).	
رینی و ولمن^۱ معتقد است: پیوندها و روابط که بحث اصلی رسانه‌های اجتماعی است، سرمایه اجتماعی محسوب می‌شود. به نظر وی ساخت اجتماعی به عنوان یک شبکه، از اعضای شبکه و مجموعه‌ای از پیوندها که افراد، کنشگران و گروه‌ها را بهم متصل می‌سازد (Rainie & Wellman, 2012).	سرمایه اجتماعی در رسانه‌های اجتماعی
کاستلز معتقد است، فرد شدگی عبارت‌اند از گرایشی فرهنگی که بر برنامه‌های فرد به مثابه مهمترین اصل جهت دهنده بر رفتار او تأکید می‌کند. فردگرایی بهزیستی فرد را هدف نهایی برنامه فردی شده خود قرار می‌دهد که هدف اصلی آن رسیدن به اهداف منفعت طلبانه فردی است که تحقق آن حتی می‌تواند به جامعه آسیب برساند (Castells, 2014). رینی و ولمن^۱ معتقدند گسترش ابزارهای ارتباطی نوین، تغییراتی اساسی در نحوه تعاملات انسان‌ها ایجاد کرده است، به این صورت که مردم به جای اینکه در گروه‌ها/ خانواده، همسایگی، واحدکار، گروه‌های اجتماعی) قرار گیرند به طور فزاینده‌ای به عنوان فردهایی شبکه‌ای شده عمل می‌کنند (Rainie & Wellman, 2012).	فردگرایی^۱ در رسانه‌های اجتماعی

به همین صورت، تحقیقات و نظریاتی که در زمینه کیفیت تدریس معلمان نیز ارائه شده است نیز در ذیل مفاهیمی چون: تدریس اثربخش، کیفیت تدریس، تدریس حرفه‌ای معلمان، تدریس حرفه‌ای، توسعه حرفه‌ای معلمان قلیل طبقه بندی خواهد بود. این نظریات در جدول مقابل ارائه شده است:

جدول شماره ۲: دسته‌بندی نظریات ارائه شده در حوزه مفهوم کیفیت تدریس

(یافته پژوهش)

معرفی نظریات و نظریه پردازان	حیطه موضوعی
وان^۱ بر شاخص‌هایی چون توانایی برقراری ارتباط، تسلط بر موضوع درس، مهارت‌های مدیریت کلاس و داشتن شخصیت مثبت تأکید می‌کند (Wan et al, 2010). اوتیلیا^۲ تدریس را اثربخش می‌داند که استاد واجد ویژگی‌هایی چون نظم آموزشی، تسلط بر مباحث علمی، توانایی راهنمایی باشد (Otilia, 2016).	تدریس اثربخش^۳

1. Wan

2. Otilia

3. Effective teaching

سیمرجیت^۱ شاخص‌های کیفیت تدریس را در شور و اشتیاق و مهارت‌های ارتباطی و اساتید باتجربه، به رفتار کلاس درس و ارئه آموزش به همتایان کم‌تجربه، پیشینه فرهنگی با نظم و انضباط می‌داند (Simerjit et al, 2013). همچنین اسدی، مهارت‌های آموزشی، خصوصیات اخلاقی، مهارت‌های ارتباطی، ارزیابی نظام‌مند و تجربه معلمی را از سرفصل‌های اصلی تدریس با کیفیت معرفی می‌کند (Asadi & Gholamiy, 2015). باباگلی، کیفیت تدریس معلمان را از بعد روحی فلسفی و هوش معنوی بررسی می‌کند و معتقد است طرفداری از ارزش‌های انسانی، ژرف اندیشی و نوجویی، پرداختن به سجایای اخلاقی شاخص‌هایی هستند که قادر به پیش بینی کیفیت تدریس معلمان هستند (Babagoli & Raghigh, 2016)	کیفیت تدریس^۲
صیادی، آگاهی آموزش‌گر، تدریس در سطوح یادگیرنده، اطلاعات عملی، ویژگی‌های شخصی معلم، و روش تدریس را از اصول اساسی تدریس حرفه‌ای معرفی می‌کند (Sayyadi et al, 2016). محمدی، نیز در بیان شاخص‌های تدریس حرفه‌ای از شاخص‌هایی چون مهارت‌های حرفه‌ای تدریس، قدرت ارتباط با دانشجو، تسلط بر مواد و محتوای درسی و ارزشیابی تأکید می‌کند (Mohammadi, 2016).	تدریس حرفه‌ای^۳
محمدی و حسنی، استانداردهای طراحی و برنامه‌ریزی آموزشی، ایجاد و حفظ جو یادگیری، اجرا و انجام تدریس، سنجش و برقراری ارتباط را از شاخص‌های مهم توسعه حرفه‌ای معلمان معرفی می‌کنند (Mohammadi & Hassani, 2019).	توسعه حرفه‌ای^۴

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر کیفی، روش جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه‌های نیمه ساختمند و روش تحلیل داده‌ها تحلیل مضمون^۵ بوده است که با ترسیم شبکه مضامین به فهم، تحلیل و تفسیر پدیده زیست دانشجومعلم‌ان در بستر رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس آنها می‌پردازد. جامعه آماری پژوهش حاضر دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه فرهنگیان پردیس امیرکبیر استان البرز در سال تحصیلی ۱۴۰۴ می‌باشند.

1. Simerjit

2. Teaching quality

3. Professional teaching

4. Professional development

5. Thematic Analysis

جهت تعیین نمونه، در پژوهش‌های کیفی و روش جمع‌آوری داده از طریق مصاحبه، نمی‌توان از قبل تعیین کرد که چه تعداد مشارکت کننده مورد نیاز است؛ بنابراین فرآیند مصاحبه تا جایی ادامه می‌یابد که داده‌ها به حد اشباع نظری رسیده و پس از آن فرآیند مصاحبه متوقف می‌شود (Strauss & Corbin, 2014).

در پژوهش حاضر پس از مصاحبه با ۱۲ نفر از دانشجومعلم‌ان مشغول به تحصیل پردیس امیر کبیر دانشگاه فرهنگیان، داده‌ها به اشباع نظری رسید. به‌طوری که در پاسخ‌های دریافتی اطلاعات جدیدی راجع به مقوله‌ها و مفاهیم اصلی پژوهش به‌دست نیامد و داده‌های جدید نکته‌ی تازه‌ای برای افزودن به چارچوب مفهومی نداشتند. اما برای اطمینان بیشتر پژوهشگر با ۲ دانشجومعلم دیگر نیز روند مصاحبه را طی کرده است^۱. دانشجومعلم‌ان در این پژوهش به روش نمونه‌گیری هدفمند^۲ انتخاب شدند.

جدول شماره ۳: ویژگی‌های جمعیت شناختی شرکت کنندگان (یافته پژوهش)

کد دانشجومعلم	سن	استان محل سکونت	تحصیلات
۱	۲۱	البرز	کارشناسی
۲	۲۱	آذربایجان غربی	کارشناسی
۳	۲۲	البرز	کارشناسی
۴	۲۱	قزوین	کارشناسی
۵	۲۱	آذربایجان غربی	کارشناسی
۶	۲۱	البرز	کارشناسی
۷	۲۳	گیلان	کارشناسی
۸	۲۱	آذربایجان شرقی	کارشناسی
۹	۲۵	زنجان	کارشناسی
۱۰	۲۱	آذربایجان غربی	کارشناسی
۱۱	۲۴	اردبیل	کارشناسی
۱۲	۲۵	گیلان	کارشناسی

۱. به دانشجومعلم‌ان حاضر در مصاحبه‌ها، این اطمینان داده شد که نام و پاسخ‌های ایشان محرمانه خواهد ماند؛ به سؤالات پرسشنامه بر اساس شرایط زیسته خود و منطق بر واقعیت‌ها پاسخ دهند. شرکت در پژوهش کاملاً داوطلبانه است و در هر مرحله مصاحبه مجاز به انصراف از ادامه پاسخگویی هستند. از طرفی پرسش‌ها طوری طراحی شدند که مصاحبه‌شونده احساس امنیت روانی داشته و از قضاوت و سوء برداشت‌ها نهراسد.

۲. یکی از روش‌های نمونه‌گیری غیراحتمالی است که پژوهشگر با تکیه بر هدف پژوهش و ویژگی‌های مورد نظر جامعه آماری، افرادی را انتخاب می‌کند که بیشترین اطلاعات و بینش را درباره پدیده‌ی مورد مطالعه ارائه دهند (Patton, 2002).

کارشناسی	اردبیل	۲۱	۱۳
کارشناسی	گیلان	۲۱	۱۴

ابزار مورد استفاده در پژوهش حاضر مصاحبه نیمه ساختمند^۱ بود. مصاحبه نیمه ساختمند از یک سری سوالات منسجم تشکیل شده است که به منظور دستیابی به اطلاعات بیشتر و موشکافی‌های عمیق‌تر موضوعی که مصاحبه راجع به آن انجام می‌شود، از سوالات باز در آن استفاده می‌شود. از روش مصاحبه نیمه ساختمند به طور وسیعی در تحقیقات به روش کیفی استفاده می‌شود (Gall et al, 1996).

در پژوهش حاضر جهت تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده از روش تحلیل مضمون استفاده شده است. در گام اول تجزیه و تحلیل داده‌ها؛ مصاحبه‌ها که ضبط شده بودند پیاده‌سازی شد. به منظور بررسی بیشتر مورد مطالعه مجدد قرار گرفت. در گام دوم؛ متن به اجزای کوچکتر تفکیک و با مشخص شدن قالب مضامین، کدگذاری اولیه انجام شد. مجموعاً ۷۲۹ کدباز در این مرحله استخراج شد. در گام سوم؛ پس از تطبیق کدها با قالب مضامین، مضامین از بخش‌های کدگذاری شده استخراج شد. در گام چهارم؛ شبکه مضامین با بررسی و کنترل همخوانی مضامین اولیه، ترسیم نقشه مضامین انجام شد. در گام پنجم؛ تحلیل شبکه مضامین با نام گذاری مضامین و توصیف شبکه مضامین انجام شد. در گام ششم؛ ضمن خلاصه‌سازی شبکه مضامین، استخراج نمونه‌های جالب توجه و مرتب کردن نتایج تحلیل با سوال اصلی پژوهش و مبانی نظری آن، گزارش نهایی و تخصصی از تحلیل داده‌ها تألیف شد. در طی مراحل ششگانه تحلیل مضمون، تفسیر داده‌ها از داده‌های خام و اولیه تا رسیدن به سطح مفاهیم و مقوله‌های انتزاعی‌تر ادامه یافت و در هر مرحله از تعداد مضامین کاسته شد.

یافته‌ها

اثرگذاری زیست دانشجومعلم‌ان در بستر رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس آنها از منظر دانشجو معلم حاضر در پژوهش در جدول مقابل، قابل مشاهده است:

جدول شماره ۴: اثرگذاری زیست دانشجومعلم‌ان در بستر رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت

تدریس آنها از منظر پاسخگویان پژوهش (یافته پژوهش)

اثرگذاری	مضامین	مقوله	کدهای باز
اثرگذاری مستقیم بر کیفیت تدریس	تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس	ارتقاء کیفیت تدریس معلمان با بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی	رسانه عامل یادگیری جهانی، یادگیری بهتر با ارائه فناوریانه، ایجاد جذابیت در تدریس، ساده تر کردن دروس، بروز شدن با فناوری آموزشی، گسترش دیدگاه با تدریس فناوریانه، تسهیل کننده تدریس، بالا بردن قدرت تفهیم، افزایش سرعت در تدریس، پل ارتباطی بین افراد، داشتن نگاه بازتر، طراحی محتوای جذاب آموزشی، آشنا شدن با چالش‌های دانش آموزان، خلاقانه تر شدن آموزش، ملموس سازی دروس، به کارگیری هوش مصنوعی در تدریس، بالا بردن اطلاعات دانش آموز و معلم، جذب شدن دانش آموز به کلاس، افزایش حس رضایت‌مندی دانش آموزان و معلمان، فرصتی برای تعامل بیشتر، جلوگیری از هدررفت وقت، حل مشکلات درسی دانش آموزان در رسانه، تغییر فضای خسته کننده کلاس، احساس نزدیکی با معلم از طریق رسانه‌ها، ایجاد آگاهی از روش‌های جدید تدریس، استفاده از انیمیشن در تدریس.
		بازتاب نامطلوب رسانه‌های اجتماعی بر تدریس معلمان	داشتن آسیب فراموشی مسئولیت، نیازمند یادگیری دقیق، فقر ادوات فناوریانه در مدارس، وجود محتوای رسانه‌ای ناکارآمد برای محتوای مقطع متوسطه دوم، نبود ایده‌های جذاب رسانه‌ای برای مقطع متوسطه دوم، استفاده از اطلاعات نادرست رسانه‌ها، ایجاد گمراهی در معلمان، دور کردن معلمان از مسیر اصلی، پایین بودن سواد رسانه‌ای معلمان.
اثرگذاری غیر مستقیم بر کیفیت تدریس	چالش‌های وابستگی به رسانه‌های اجتماعی	چالش رفتاری و روانی	اذیت شدن چشم‌ها در استفاده مداوم، ایجاد اختلال در خواب، زیر سایه بردن زندگی روزمره، عدم داشتن کنترل خود در استفاده، استفاده از قرص‌های خواب‌آور، آشفتگی روحی و جسمی، مرده متحرک شدن، اعتیاد و وابستگی به فضای مجازی، صبحانه اینستاگرامی، استفاده رسانه قبل از خواب، ضعف مدیریت زمان در استفاده از رسانه مجازی، ایجاد اختلال روانی در رسانه، ایجاد افسردگی در افراد، تحقیر معلمی از جهت مادی در رسانه، بازداشتن رسانه برای رسیدن به امور زندگی، سخت شدن زندگی در صورت استفاده نامناسب، مسکن خواب‌آور رسانه‌ای، کاهش اعتماد به رسانه‌های اجتماعی، خطر وجود استرس برای فرد، ایجاد حس عقب ماندگی در فرد، ایجاد عدم اعتماد به نفس در افراد.

		بر سبب رویکرد غیر هدفمند و سازنده	بی‌برنامه شدن در زندگی، بیراه رفتن در فضای مجازی، مشخص نبودن زمان استفاده، غرق افراطی در فضای مجازی، چک کردن مداوم رسانه‌های اجتماعی، استفاده منفعلانه از رسانه‌های اجتماعی، استفاده ناخودآگاه از ادوات رسانه‌ای، نداشتن برنامه مشخص در استفاده از رسانه‌های اجتماعی.
اثرگذاری غیر مستقیم بر کیفیت تدریس	انگیزه‌های متنوع در استفاده از رسانه‌های اجتماعی	تعامل آموزشی و انگیزشی	پیگیری سایت‌های آموزشی و علمی، دنبال ویدئوهای رسانه‌ای آموزشی، پیگیری خبرهای حوزه آموزشی، داشتن دغدغه آموزشی در پیگیری صفحه‌های آموزشی، پیگیری مقالات علمی، گرفتن الهام آموزشی، یادداشت برداری محتوا، استفاده از یادداشت‌ها در ارائه محتوا، الهام گرفتن تکنیک‌های معلمی، پیگیری پیچ‌های مرتبط معلمی، پیگیری محتوای انگیزشی، انگیزه پیدا کردن آرامش، تزریق امید و انگیزه، وجود آموزش رایگان برای معلمان، مشوق بودن محتوای اینستاگرام، کمک کننده بودن پیچ‌های کتاب خوانی، ایجاد آگاهی تاریخی بیشتر، بالا رفتن اطلاعات عمومی، یادگیری مهارت آشپزی، پیگیری سایت‌های مقاله نویسی، بررسی فعالیت معلمان خارج از کشور.
		سرگرمی و تفریح	جذاب بودن سبک زندگی افراد مشهور، داشتن نگاه هنری و فیلمی به یوتیوب، استفاده از موسیقی در حین انجام فعالیت‌ها، پیگیری نقد فیلم و سریال، روحیه طنز طلبی در محتوای تماشایی، پیگیری اکانت‌های طنز، استفاده از محتوای سرگرم کننده تلگرام، دنبال کردن اکانت‌های خرید.
		علاقه فردی	اولویت داشتن علاقه در استفاده از رسانه مجازی، انتخاب نسبی محتوا متناسب با شرایط روحی، تاثیر گذاری سن بر استفاده از محتوا آموزشی رسانه، اثرگذاری ویژگی شخصی افراد در محتوا دنبال شده، اثرگذاری کمال گرایی افراد در محتوای دنبال شده، تغییر علاقه عامل موثر در محتوای دنبال شده در اینستاگرام.
اثرگذاری غیر مستقیم بر کیفیت تدریس	علاقه استفاده از رسانه‌های اجتماعی	علاقه شغلی	تاثیر رشته تحصیلی در انتخاب رسانه‌های مجازی، تاثیر دانشگاه بر انتخاب محتوای انتخابی، داشتن نگاه معلمانه در انتخاب محتوای رسانه‌ای، اهمیت ترم تحصیلی در دنبال کردن محتوا آموزشی، افزایش استفاده از رسانه در دوره دانشجویی، نسل جدید و نوع تربیت و تفکر متفاوت آنان، تغییر و تحول جهانی در عرصه رسانه و آموزش و پرورش، اجبار اساتید علت

اثرگذاری غیر مستقیم بر کیفیت تدریس	الگوهای مصرف رسانه ای	میزان استفاده از رسانه‌های اجتماعی بومی	جستجو محتوای آموزشی، تاثیر شغل معلمی بر دنبال کردن محتوای تدریس، استقبال متخصصین تدریس از رسانه، موافقت متخصص از استفاده رسانه در تدریس.
			بالا بودن امنیت پلتفرم‌های داخلی، دسترسی بیشتر به پلتفرم‌های داخلی، عدم نیاز به ادوات خاص در پلتفرم داخلی، راحتی در استفاده از رسانه داخلی، امکانات مناسب پلتفرم به وجود مخاطبان در پلتفرم‌های داخلی، استفاده درسی از پلتفرم داخلی، استفاده از پیام رسان به در جهت ارتباط با همکلاسی‌ها، اهمیت گروه مخاطبان در استفاده از به، استفاده از به برای رسیدگی به تکالیف درسی، نارسایی زیرساختی پلتفرم‌های داخلی، محدود بودن در استفاده از پلتفرم داخلی، آزار دهنده بودن نوتیف ایتا.
		میزان استفاده از رسانه‌های اجتماعی غیر بومی	جذابیت داشتن اینستاگرام، استفاده از یوتیوب برای محتوای عمیق، جذاب داشتن توئیتر برای اتفاقات روز، فهم بهتر ذهن مردم در توئیتر، توجه به مسائل اجتماعی در یوتیوب، تخلیه روانی با اینستاگرام، پلتفرم خارجی برای ارتباطات دوستانه، اینستاگرام فضایی برای انتقال استعداد، کامل تر بودن اینستاگرام، کاربرد مفید تلگرام، داشتن مطالب آموزشی تلگرام، بی نقصی در طراحی تلگرام، برخورداری از اطلاعات علمی در اینستاگرام، متنوع بودن محتوای اینستاگرام، راحتی دسترسی به فیلم و مطالب در تلگرام، کیفیت بالای پیام‌رسان واتساپ، محتوای سرگرم کننده اینستاگرام در اوقات فراغت، اینستا راهگشا پیشرفت در کار، نیاز به حضور در اینستاگرام در جامعه، داشتن اطلاعات جدید در اینستاگرام، نبود امنیت در پلتفرم‌های خارجی، استفاده بی‌هدف از پلتفرم‌های خارجی، استفاده مداوم از تلگرام، وابستگی زندگی به تلگرام، چک کردن مداوم اینستاگرام، نبود مخاطبان در پلتفرم‌های خارجی، درگیری با پروکسی عامل اذیت کننده تلگرام.

همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، اثرات زیست دانشجومعلم‌ان در بستر رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس آنها از منظر پاسخگویان پژوهش، در پنج مضمون اصلی و فراگیر تحت عناوین: ۱- تاثیر رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس، ۲- چالش‌های وابستگی به رسانه‌های اجتماعی در دانشجومعلم‌ان، ۳- انگیزه‌های متنوع دانشجومعلم‌ان در استفاده از رسانه‌های اجتماعی، ۴- الگوهای مصرف رسانه‌ای دانشجومعلم‌ان و ۵- علایق دانشجومعلم‌ان در

استفاده از رسانه‌های اجتماعی، کدگذاری شده است. از میان این مضامین مضمون اول که تاثیر رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس را بررسی می‌کند در واقع اثرگذاری مستقیم زیست دانشجومعلم‌ان در بستر رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس آنها را مورد سنجش قرار داده است و مضامین دیگر از اثرگذاری غیر مستقیم زیست دانشجومعلم‌ان در بستر شبکه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس ایشان حکایت دارد. هر یک از این مضامین با توجه به عبارات استخراج شده از مصاحبه‌ها به مقوله‌های جزئی‌تر دسته بندی شده است. در ادامه هر یک از این مضامین و مقوله‌ها شرح داده شده است.

مضمون تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس

در این مضمون به شاخص‌ها و مؤلفه‌هایی که بر اثر زیست در رسانه‌های اجتماعی، مستقیماً بر کیفیت تدریس دانشجومعلم‌ان اثرگذاری دارد صحبت شده است. بر همین اساس این مضمون را به دو مقوله، ارتقاء کیفیت تدریس معلمان با بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی و بازتاب نامطلوب رسانه‌های اجتماعی بر تدریس معلمان تقسیم شده است. پاسخگویان از اثرات مستقیم مثبت و منفی زیست دانشجومعلم‌ان در بستر رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس آنها بیان کرده‌اند:

پاسخگوی ۱: «من فکر میکنم، که رسانه‌های اجتماعی مثل یه دهکده کوچک جهانی هست و من میتونم تدریس حتی یه معلم دیگر از یک کشور دیگه هم ببینم و این باعث میشه که من در کارم پیشرفت کنم و نکات قوت و ضعف کار خودم روببینم و تجربه کسب کنم.»

پاسخگوی شماره ۳: «از وقتی استفاده‌م از رسانه‌های اجتماعی بیشتر شده، نگاهم به معلمی به طرز محسوسی بازتر و چندان‌تری شده. قبلاً تصورم از معلمی بیشتر محدود به کلاس درس و کتاب درسی بود، اما حالا احساس می‌کنم یک معلم موفق کسی که بتونه با زبان روز و ابزارهای نوین ارتباطی با دانش‌آموزاش تعامل برقرار کنه.»

پاسخگوی شماره ۶: «این که بتوانم یک معلم توانمند باشم که بتونه از پس کلاش بر بیاد و معلم به روزی باشم و اطلاعات زیادی داشته باشم تا دانش آموز به من به چشم یه معلم خوب نگاه کنه و جذب کلاسش بشه، همچنین به جای استفاده از روش‌های قدیمی از روش‌های جدید استفاده کنم تا دانش آموز کسل نباشه.»

پاسخگوی شماره ۱۳: «اما در صورتی که دقت نظر در انتخاب محتوای دنبال شده نباشیم یا میزان استفاده از آنها را رعایت نکنیم و از اعتدال خارج کنیم تهدیدی است هم برای نظام آموزشی و هم معلمان چرا که آنها را از مسیر اصلی خود دور کرده و دچار گمراهی می‌شوند.»

پاسخگوی شماره ۱: «اگر بلد نباشن استفاده کنن باعث عدم مسئولیت پذیری در آنها میشه شبکه‌ها و رسانه‌ها یا حتی محتواها تسهیل کننده و نمی‌تونن جای معلم رو بگیره ولی برخی از معلمان از این مسئله غافلن و سعی دارن که مسئولیت‌های خود را فراموش کنن.»

مضمون چالش‌های وابستگی به رسانه‌های اجتماعی در دانشجومعلمان در این مضمون دانشجویان از وابستگی خود به رسانه‌های اجتماعی صحبت می‌کنند که خود عاملی غیرمستقیم بر کیفیت تدریس آنها محسوب می‌شود. این مضمون شامل دو مقوله، چالش رفتاری و روانی، رویکرد غیر هدفمند و غیر سازنده است.

پاسخگوی شماره ۲: «به کل از نظر روحی آشفته و جسمی هم میشه گفت مرده متحرک شده بودم، وضعیتی به مراتب اسفبارتر از توانایی گنجوندن آن در کلمات.»

پاسخگوی شماره ۳: «اما بعداً متوجه شدم منبع اصلی‌اش نامعتبر بوده و محتوای علمی درستی نداشته. این اتفاق باعث شد اعتماد نسبت به همه‌ی منابع رسانه‌ای کم بشه.»

پاسخگوی شماره ۱۳: «اگر جهت‌دهی مناسبی برای استفاده از اون‌ها نباشه افراد رو به بیراهه می‌کشونه و اختلال‌های روانی زیادی ایجاد می‌کنه مثل افسردگی، عدم اعتماد به نفس.» پاسخگوی شماره ۴: «بله بنظرم وقت زیادی از انسان میگیره و ممکنه گاهی الکی و بیهوده باشه و فقط وقت رو هدر بده.»

مضمون انگیزه‌های متنوع دانشجومعلمان در استفاده از شبکه‌های اجتماعی این مضمون شامل دو مقوله تعامل آموزشی و انگیزشی و سرگرمی و تفریح است. در مقوله تعامل آموزشی و انگیزشی از انگیزه‌های آموزشی و یادگیری برای عضویت در رسانه‌های اجتماعی صحبت شده است و در مقوله تفریح و سرگرمی علت اصلی عضویت دانشجومعلمان در رسانه‌های اجتماعی را پر کردن اوقات فراغت و پرسه‌زنی در این فضا می‌داند.

پاسخگوی شماره ۷: «فرصت هست چون دستشون بازه کلی پیچ و کانال وجود داره که آموزش‌های رایگان برای معلمان داره و میتونن به بهترین نحو ازش استفاده کنن.»

پاسخگوی شماره ۱۰: قبلاً یعنی اوایل که وارد این شبکه‌ها شده بودم این استفاده خیلی بیشتر بود در تلگرام و بعد از اینستاگرام در کانال‌هایی بودم یا پیج‌هایی را دنبال می‌کردم که اطلاعات سیاسی و اجتماعی و تاریخی‌ام را بالا می‌برد.»

پاسخگوی شماره ۳: «همچنین پیج‌های سلبریتی‌ها یا اینفلوئنسرهایی که سبک زندگیشون برام جذابه، مثلاً مدل لباس پوشیدنشون یا سفرهاشون.»

پاسخگوی شماره ۱۲: «اما در اوقات فراغت برای دیدن فیلم و کتاب و مستندو... نیز استفاده می‌کنم.»

پاسخگو شماره ۳: «در یوتیوب بیشتر سراغ زندگی روزمره، پشت‌صحنه‌های تولید فیلم، تحلیل‌های روانشناختی درباره شخصیت‌های داستانی و گاهی هم مستندهای کوتاه می‌روم.»

مضمون علایق دانشجومعلم‌ان در استفاده از رسانه‌های اجتماعی

این مضمون در دو مقوله علایق فردی و علایق شغلی دسته‌بندی شده است. در گروه علایق فردی، دانشجومعلم‌ان به دلایل علاقه‌های شخصی و فردی صفحات و کانال‌های رسانه‌های اجتماعی را دنبال می‌کنند اما در گروه علایق شغلی به دنبال کسب تجربه و اطلاعات و آگاهی‌های بیشتر در رابطه با مسائل شغلی و به عبارتی فرآیند یاددهی - یادگیری هستند.

پاسخگوی شماره ۲: «استفاده من از محتواهای آموزشی تقریباً در اکثر زمینه‌های مورد علاقه‌ام هستند و اگر محتوایی را ببینم که سازگار با سلیقه‌ام هست حتی اگر محدود به چند متن و پست باشد آن را دنبال می‌کنم»

پاسخگوی شماره ۱۳: «چون با گذر زمان علایق آدم تغییر می‌کند هر چه نزدیک تر می‌شیم به معلمی دغدغه‌های شغل رو بهتر درک می‌کنیم به خصوص از زمانی که می‌ریم کاروزی به خاطر همین سعی می‌کنم مطالب در این حوزه رو بیشتر بررسی کنم.»

پاسخگوی شماره ۸: «افزایش سن و تجربیات و ورود به عرصه معلمی، در مصرف من از رسانه‌ها تغییر کرده است.»

پاسخگوی شماره ۲: «بخش بزرگی از گروه‌ها و کانال‌هایی که من به صورت روزانه چک میکنم محتواهایی هستند که مربوط به رشته‌ی تحصیلی بنده هستند و همایش‌هایی که برگزار می‌شود، کتاب‌هایی که در نشست‌ها تحلیل می‌شوند، پادکست‌های مرتبط، آگاهی از مسایل روز که برای من یکی بسیار راهگشا و کمک کننده در این زمینه بوده است»

پاسخگوی شماره ۱۳: «اما علاقه هم دارم که ببینم مطالب جدید رو در این حوزه. البته کانال‌هایی تلگرامی رو برای کارهای معلمی و کلاً مربوط به کارم دنبال می‌کنم هم از اخبار جدید اطلاع پیدا می‌کنم و هم در مواردی از برخی موارد ایده می‌گیرم.»

مضمون الگوهای مصرف رسانه‌ای دانشجومعلم‌ان

این مضمون شامل دو مقوله میزان استفاده از رسانه‌های اجتماعی بومی و میزان استفاده از رسانه‌های اجتماعی غیر بومی می‌باشد. در این مقوله‌ها به نظرات دانشجومعلم‌ان در بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی در بستر فضای بومی و میزان استفاده دانشجو معلم‌ان از رسانه‌های اجتماعی با طراحی و مدیریت غیر بومی یا خارجی، بررسی شده است؛ چرا که کسب دانش، آگاهی و حتی گذران اوقات فراغت و سرگرمی در رسانه‌های اجتماعی که هیچ گونه نظارتی بر محتوای آن وجود ندارد می‌تولند بر کیفیت تدریس دانشجومعلم‌ان در کلاس درس اثرگذاری

داشته باشد. شاید این اثرگذاری مستقیم و سریع نباشد اما از اثرگذاری بلند مدت و غیر مستقیم آن نیز نباید غافل شد.

پاسخگوی شماره ۴: «تلگرام هم گاهی هستم ولی بدلیل فیلترینگ و وجود عموم مخاطبانم در سایر پلتفرم‌ها کمتر میرم اگه مخاطبانم تلگرام بودن قطعاً بیشتر میرفتم واتساپ هم ندارم و چندین سال پیش پاک کردم.»

پاسخگوی شماره ۸: «در پیام‌رسان بله، با کلاس‌های دانشگاهی و همکلاسی‌هایم ارتباطم.»
پاسخگوی شماره ۸: «تلگرام بهترین برنامه برای من است، زیرا معمولاً همه چیز در آن پیدا می‌شود، از تفریح و سرگرمی گرفته تا مطالب علمی و آموزشی.»

پاسخگوی شماره ۱۳: «کلا برای بروز بودن در جامعه نیاز هست که از این رسانه اجتماعی استفاده کنی. از طرفی راهی هست برای پیشرفت در هر حوزه کاری. در کنار این‌ها ایستنا محتوای سرگرم‌کننده‌ای داره که در اوقات فراغت و برای رفع خستگی از آن استفاده می‌کنم.»

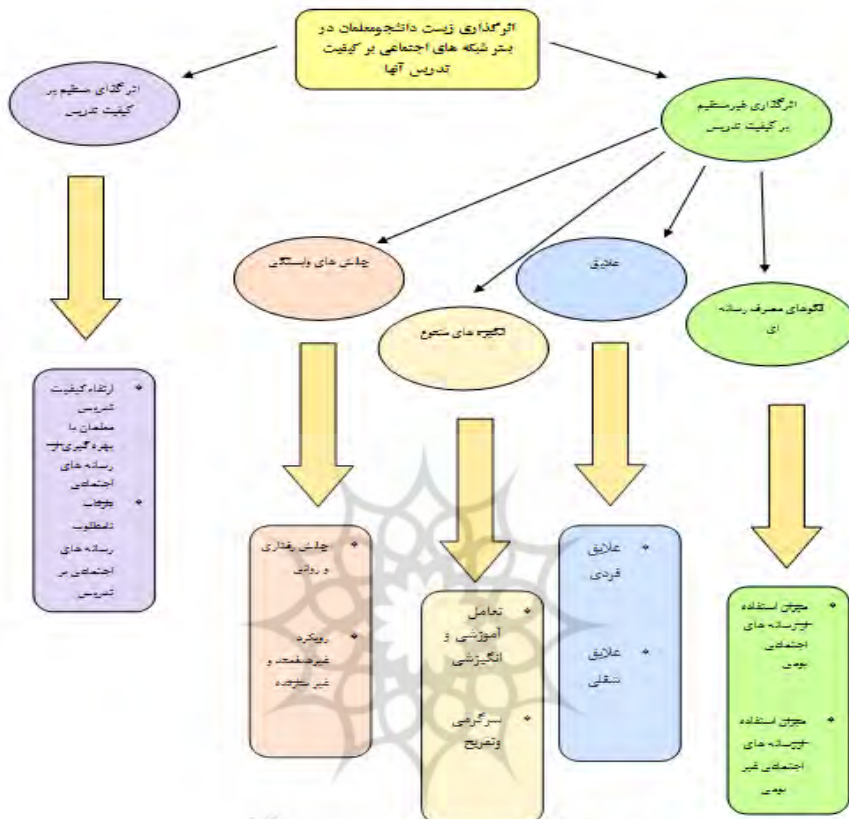
پاسخگوی شماره ۳: «یه جورایی با حوصله‌تر می‌روم سراغش. تویتر بیشتر برای دنبال کردن اتفاقات روز، شوخی‌ها و ترندهای اجتماعی برام جذابه. حس می‌کنم اونجا ذهن مردم و واکنش‌هاشون رو بهتر می‌شه فهمید.»

پاسخگوی شماره ۹: «متنوع بودن موضوع‌های کلیپ‌ها و همچنین با خبر شدن از احوالات آشنایانی که اوقات خودشان را به اشتراک می‌گذارند.»

در ادامه شبکه مضامین اثرگذاری زیست دانشجوی معلمان در بستر رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس آنها از منظر دانش‌جو معلمان در نمودار زیر ترسیم شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نمودار شماره ۱: شبکه مضامین اثرگذاری زیست دانشجومعلم‌ان در بستر رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس آنها از منظر دانشجومعلم‌ان (یافته پژوهش)

بحث

با توجه به یافته‌های استخراج شده از مصاحبه با دانشجومعلم‌ان راجع به اثرگذاری زیست دانشجومعلم‌ان در بستر رسانه‌های اجتماعی، اولین عامل مورد توجه، تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس معلم می‌باشد. این عامل خود به دو عامل ۱- ارتقاء کیفیت تدریس معلم با بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی و ۲- بازتاب نامطلوب رسانه‌های اجتماعی بر تدریس معلم قابل تفکیک است. در مقوله ارتقاء کیفیت تدریس معلم با بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی، به جنبه‌ها و اثرات مثبت و سازنده عضویت معلم در رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس ایشان در کلاس درس اشاره دارد و از جمله اینکه معلم با عضویت در رسانه‌های اجتماعی

می‌توانند در حوزه روش‌های تدریس به‌روز باشند و روش‌های جدید را در کمترین زمان ممکن دریافت و در کلاس بکارگیری نمایند. علاوه بر این عضویت معلمان در رسانه‌های اجتماعی به کیفیت بهتر ارتباط مؤثر معلم با دانش‌آموزان منتج شده که این مهم خود یکی از مهمترین شاخص‌های کیفیت تدریس می‌باشد. ارتقاء خلاقیت در دانش‌آموزان، تسهیل‌گری در امر تدریس، افزایش قدرت تفهیم و موارد دیگر از پیامدهای مهمی است که معلمان با عضویت در رسانه‌های اجتماعی می‌توانند از آنها منتفع شده و کیفیت تدریس خویش را در کلاس ارتقاء دهند. اما در کنار این آثار مثبت، نکات منفی و عوامل بازدارنده‌ای نیز وجود دارد که بعضاً با استفاده نادرست از رسانه‌های اجتماعی توسط معلمان، نه تنها به ارتقاء کیفیت تدریس ایشان کمکی نمی‌کند بلکه آنها را متوجه ضررها و خسارت‌های گاه‌آگاه‌بران‌ناپذیر می‌کند. دسترسی به اطلاعاتی که صحت آنها تأیید نشده است، عدم تشخیصی و تمیز اطلاعات مفید و مضر از یکدیگر از مهمترین آسیب‌هایی است که در این موضوع وجود دارد و چون گستردگی اثرگذاری بالایی دارد چشم‌پوشی از آنها بسیار خسارت‌آور خواهد بود.

علاوه بر این بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی آثار و پیامدهایی بر سبک زندگی و رفتاری خود فرد خواهد داشت که این مورد نیز می‌تواند به صورت غیرمستقیم بر رفتار و تدریس معلم اثرگذار باشد. اثرگذاری که اگر تأثیر آن بیشتر از آثار مستقیم نباشد حتماً کمتر از آن هم نخواهد بود. انزوا، جمع‌گریزی و افسردگی‌های ناشی از وابستگی‌های غیرمعارف به رسانه‌های اجتماعی، کاهش اعتماد به نفس، افزایش استرس، عدم توانمندی در مدیریت زمان و بی‌برنامگی در زندگی برخی از آسیب‌هایی است که فرد در اثر استفاده نادرست و وابستگی شدید به رسانه‌های اجتماعی به آن دچار شده و کل زندگی او را تحت‌الشعاع قرار خواهد داد. دانش‌جومعلمان در مصاحبه‌ها صراحتاً به این موارد اشاره داشته و گرفتار شدن در این آسیب‌ها را در خود یا زندگی دوستان نزدیک خود زیست کرده‌اند.

اما انگیزه و هدف دانش‌جومعلمان از عضویت و استفاده از رسانه‌های اجتماعی از منظر افراد حاضر در مصاحبه، یا انگیزه‌های آموزشی و کسب دانش و آگاهی عنوان شده است یا انگیزه‌های تفریحی و سرگرمی. به عقیده ایشان دانش‌جو معلمانی که به دنبال ارتقاء دانش و کسب مهارت‌ها از عضویت در رسانه‌های اجتماعی هستند با عضویت در صفحه معلمان با تجربه، یا صفحاتی که معلمان در آن از تجربیات زیسته خود در فرآیند یاددهی — یادگیری را به اشتراک می‌گذارند، صفحاتی که به امر آموزش و ارتقاء توانمندی کاربران همت گمارده‌اند و کارگاه‌هایی از قبیل مقاله‌نویسی، روش‌های نوین تدریس و ارتباط مؤثر معلم با دانش‌آموزان را برگزار می‌کنند، صفحات حاوی اطلاعات و دانش تاریخی و مانند این، می‌توانند به این هدف دست یافته و هم سریع و هم با هزینه کمتر از محتوای آموزنده این صفحات بهره‌مند شوند. اما بعضی

دیگر از دانشجومعلم‌ان، هدفشان از عضویت در رسانه‌های اجتماعی ارتقاء دانسته‌ها و کسب آگاهی‌های علمی نیست و صرفاً برای گذران اوقات فراغت و تفریح در این شبکه‌ها عضو هستند و هدف اصلی ایشان از عضو شدن در صفحات مختلف مقوله سرگرمی می‌باشد. این کاربران در انتخاب صفحات، مدت زمانی که طول روز در این صفحات سپری می‌شود، محتوایی که از این صفحات در نگرش و بینش فرد اثر می‌گذارد و موارد اینچنینی، عوامل مهمی هستند که کاربر باید نسبت به آنها آگاه باشد تا بهره‌برداری وی از صفحات و رسانه‌های اجتماعی را از سرگرمی و تفریح خارج نکرده و فرد را درگیر اثرات چالش‌زا و آسیب‌آفرین نکند. این در حالی است که متأسفانه قشر نوجوان و جوان آنگونه که لازم و ضروری است، توانایی و قدرت تمیز و تشخیص در این فضا را کسب نکرده‌اند.

عامل نهایی که از منظر دانشجومعلم‌ان حاضر در مصاحبه مهم بوده است، بحث الگوهای مصرف رسانه‌ای توسط دانشجومعلم‌ان است. ایشان معتقدند دانشجومعلم‌ان هم از پلتفرم‌های داخلی و هم از پلتفرم‌های خارجی برای عضویت در رسانه‌های اجتماعی و بهره‌برداری از این فضا، استفاده می‌کنند. علت استفاده ایشان از پلتفرم‌های داخلی و بومی، ارزان بودن، در دسترس بودن و ارتباط راحت‌تر و سریع‌تر با همکلاسی‌ها و دانش‌آموزان عنوان شده است. اما طبق نظر دانشجومعلم‌ان، بیشتر همکاران ایشان چه افرادی که به منظور نیازهای آموزشی چه افرادی که با هدف سرگرمی وارد رسانه‌های اجتماعی می‌شوند این اهداف را از طریق پلتفرم‌های خارجی مرتفع می‌سازند. به عبارتی پلتفرم‌های داخلی که اتفاقاً از نظر محتوا از سطح امنیت بالاتری برخوردار هستند، صرفاً برای انجام امور تحصیلی و کاری کاربرد دارد ولی پلتفرم‌های خارجی که هیچ قدرت نظارتی بر محتوای آن وجود ندارد، در زندگی دانشجومعلم‌ان جای خود را باز کرده و مرجع کسب اطلاعات، گذران اوقات فراغت و حتی دانش‌پژوهی ایشان شده است.

نکته مهم آنکه در دوره همه‌گیری کووید-۱۹، پژوهش‌های مفصلی راجع به ورود شبکه‌های اجتماعی به فضای تدریس و البته تغییر کیفیت تدریس معلمان انجام و منتشر شده است؛ با مطالعه و بررسی آنها می‌توان به درکی عمیق‌تر از تحول نقش رسانه‌های اجتماعی در زیست حرفه‌ای معلمان دست یافت. مطالعات دوره کرونا (García et al, 2023 و Zaccoletti et al, 2023 و Perez et al, 2024 و Dhawan, 2022) به‌وضوح نشان می‌دهند که تدریس در فضای مجازی، به‌عنوان یک راهبرد اضطراری، کیفیت تدریس را به سمتی سوق داد که وابستگی شدیدی به فناوری و رسانه‌های اجتماعی ایجاد کرد. در آن دوره، رسانه‌ها از یک ابزار کمکی به عنصر اصلی آموزش تبدیل شدند. مقایسه این یافته‌ها با نتایج مصاحبه‌های حاضر نشان می‌دهد اگر در دوران کرونا، استفاده از رسانه‌ها، اجباری و معطوف به بقای فرآیند آموزش بود، امروزه در میان دانشجومعلم‌ان، این استفاده به سمت انتخاب آن حرکت کرده است؛ به طوری

که معلمان آگاهانه از این ابزارها برای ارتقای کیفیت تدریس از جمله به‌روزرسانی روش‌ها، تسهیل ارتباط و افزایش خلاقیت بهره می‌برند. اما استفاده بی‌قاعده و تفریحی، آنان را با چالش‌هایی چون دریافت اطلاعات تأیید نشده، اختلال در سبک زندگی و کاهش بهره‌وری مواجه ساخته است. این مقایسه نشان می‌دهد که اگرچه زیرساخت‌های دیجیتال پس از کرونا تقویت شده، اما سواد رسانه‌ای و مدیریت حضور در این فضا هنوز به عنوان یک مهارت ضروری در بین دانشجومعلمان نهادینه نشده است. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که تجربه کووید-۱۹ اگرچه به طور موقت کیفیت تدریس را در بستر رسلنه‌ها قرار داد، اما در بلندمدت، نیاز به تربیت معلمانی با مهارت‌های بهره‌گیری هوشمند از رسانه را بیش از پیش آشکار ساخته است.

نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های استخراج شده از مصاحبه با دانشجومعلمان، تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر کیفیت تدریس و زیست حرفه‌ای - شخصی آنان، دو بعدی و متضاد است. از یک سو، رسانه‌های اجتماعی به عنوان ابزاری کارآمد و تسهیل‌گر، امکان دسترسی سریع به منابع آموزشی، روش‌های نوین تدریس و تجربیات سایر معلمان را فراهم می‌کنند که این امر به ارتقاء کیفیت تدریس، خلاقیت در کلاس، بهبود ارتباط معلم و دانش‌آموز و به مثابه ابزاری توانمند در خدمت رشد حرفه‌ای معلمان است. از سوی دیگر، استفاده نادرست یا افراطی از این فضا، پیامدهایی بازدارنده و گاه آسیب‌زا به همراه دارد. دسترسی به محتوای فاقد اعتبار علمی، ناتوانی در تفکیک اطلاعات صحیح از نادرست، وابستگی افراطی به رسانه‌ها، و بروز مشکلات روانی و رفتاری همچون افسردگی، انزوا، استرس، کاهش اعتماد به نفس و ضعف در مدیریت زمان، از مهم‌ترین آثار منفی شناسایی شده است که به طور مستقیم و غیرمستقیم کیفیت تدریس و زندگی فردی معلم را تحت الشعاع قرار می‌دهد.

همچنین نتایج نشان داد که انگیزه دانشجومعلمان در بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی نیز نقشی کلیدی دارد. آن دسته از دانشجومعلمان که با هدف ارتقاء دانش و مهارت‌های حرفه‌ای وارد این فضا می‌شوند، به طور معناداری از مزایای آموزشی و علمی آن بهره‌مند می‌گردند؛ در حالی که کاربران با انگیزه‌های صرفاً تفریحی و سرگرمی، بیشتر در معرض آثار منفی و آسیب‌های احتمالی قرار دارند. همچنین الگوهای مصرف رسانه‌ای نشان می‌دهد که اگرچه پلتفرم‌های داخلی به دلیل سهولت دسترسی و امنیت نسبی، بیشتر برای امور تحصیلی و ارتباطات کاری مورد استفاده قرار می‌گیرند، اما پلتفرم‌های خارجی به دلیل گستردگی محتوا و تنوع کارکردها، نقش غالب در زندگی حرفه‌ای و شخصی دانشجومعلمان ایفا می‌کنند.

در نهایت می‌توان گفت رسانه‌های اجتماعی یک تیغ دولبه است؛ به این معنا که در صورت بهره‌برداری آگاهانه، فرصتی ارزشمند برای ارتقاء کیفیت تدریس و رشد حرفه‌ای معلمان فراهم می‌آورند و در صورت استفاده نادرست، می‌توانند تهدیدی جدی برای کارآمدی آموزشی و سلامت روانی آنان باشند. بنابراین، ارتقاء سواد رسانه‌ای، آگاهی‌بخشی نسبت به نحوه انتخاب و مصرف محتوا، و نهادینه‌سازی الگوهای صحیح استفاده از رسانه‌های اجتماعی در میان دانشجومعلم‌ان، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر برای بهره‌برداری بهینه از این بستر است. پیشنهادات پژوهشی که می‌تواند در آینده هموارکننده این مسیر باشد عبارتند از:

۱. اولویت‌بخشی به پژوهش‌های چندبعدی در حوزه رسانه‌های اجتماعی و معلمان آینده با توجه به نقش مهم دانشجومعلم‌ان در تربیت نسل آینده، ضروری است که پژوهش‌هایی که اثرات رسانه‌های اجتماعی را از ابعاد آموزشی، روانی، اجتماعی و فرهنگی بررسی می‌کنند، در اولویت مراکز علمی و پژوهشی قرار گیرند. این رویکرد می‌تواند شناخت دقیق‌تری از فرصت‌ها و تهدیدهای این فضا ارائه داده و مبنایی برای طراحی مداخلات مؤثر باشد.

۲. استفاده از دانش بومی و تجربیات واقعی در سیاست‌گذاری‌ها برای اثرگذاری مطلوب در این حوزه، لازم است سیاست‌گذاران آموزشی و فرهنگی، از دانش تولیدشده در محیط‌های بومی و تجربیات میدانی همچون یافته‌های این پژوهش بهره‌گیرند. برنامه‌ریزی مبتنی بر واقعیت‌های میدانی و داده‌های معتبر می‌تواند منجر به نتایج پایدار و اثربخش‌تری در بلندمدت شود.

۳. ترکیب روش‌های کمی و کیفی برای تعمیم‌پذیری نتایج به منظور افزایش تعمیم‌پذیری نتایج پژوهش‌ها در حوزه رسانه‌های اجتماعی و دانشجومعلم‌ان، پیشنهاد می‌شود از ترکیب روش‌های کمی و کیفی در طراحی مطالعات آینده استفاده گردد. تلفیق این دو پارادایم پژوهشی نه تنها اعتبار درونی و بیرونی یافته‌ها را تقویت می‌کند، بلکه از طریق هم‌سوسازی داده‌ها، تصویر جامع‌تر و واقعی‌تری از پیچیدگی‌های موجود در رابطه دانشجومعلم‌ان با رسانه‌های اجتماعی آشکار ساخته و زمینه را برای طراحی مداخلاتی دقیق‌تر و مبتنی بر شواهد ریشه‌ای فراهم می‌نماید.

۴. برنامه‌ریزی برای اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان از آنجا که بخشی از وابستگی و استفاده آسیب‌زای دانشجومعلم‌ان از رسانه‌های اجتماعی ناشی از خلأهای اوقات فراغت، به‌ویژه در فضای خوابگاهی است، پیشنهاد می‌شود مسئولان مربوطه با نیازسنجی دقیق و مشارکت خود دانشجویان، برنامه‌های متنوع، مفرح و سازنده‌ای برای گذران اوقات فراغت آنان طراحی و اجرا نمایند. این اقدام می‌تواند سهم رسانه‌های

اجتماعی در زندگی دانشجومعلمان را از حالت غالب به مکمل تبدیل کرده و تعادل سالم‌تری ایجاد کند.

منابع

- Asadi, M., & Gholamiy, H. (2015). Synthesis of Research on the Effective Teaching Model in Higher Education, Journal of Educational Planning Studies, Volume 5, Issue 9, pp. 144-113. (In Persian)
- Azarbaksh, S. A. (2012). A theoretical approach to the impact of social media on national production and employment among youth. Youth and Media Studies Quarterly, (6), 95-116. (In Persian)
- Babagoli, M., & Raghig, S. R. (2016). Studying the Relationship between Philosophical Spirit and Spiritual Intelligence with the Quality of Teaching in Secondary Teachers. Journal of Educational Psychology Studies, 13 (23), 1-20. (In Persian)
- Barati M, Heidari-Moghis F, Moeini B, Babamiri M, Afshari M, Saati-Asr M, Kalantarnia G, Eslami S, Ostad-Abdollahpour A. (2018). Motivations to Use Mobile Virtual Social Networks and Their Related Social Capital among College Students: A Cross-sectional Study. Avicenna J of Neuropsychophysiology.5 (4):151-158. <https://doi.org/10.32598/ajnp.4.3.265>.
- Boyd, danah m. and Ellison Nicole B. (2007). *Social network sites: definition, history, and scholarship*, journal of computer- mediated communication, 13 (1):210- 230. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>.
- Castells, M. (2014). Networks of Outrage and Hope. (M. Gholipour, Trans.). Tehran: Nashr Markaz.
- Cheung CM, Chiu PY, Lee MK. (2011) Online social networks: Why do students use facebook? Computers in Human Behavior. 27 (4):1337-1343. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.07.028>.
- Dargahi, H., & Razavi, S. M. (2007). Internet addiction and its influencing factors in residents of District 2 of West Tehran. Payesh Quarterly, (3), 265-272. (In Persian)
- Dhawan, S. (2022). Online Learning: A Panacea in the Time of COVID-19 Crisis. Journal of Educational Technology Systems, 50 (1), 5-22. <https://doi.org/10.1177/0047239520934018>
- Devlin, M., & Samarawickrema, G. (2010). The criteria of effective teaching in a changing higher education context. Higher Education Research and Development. 29 (2):111-24, <https://doi.org/10.1080/07294360903244398>
- Emon Kalyan Chowdhury , Rahima Begum (2025).The academic implications of social media use and multitasking: Evidence from university students in a developing nation, Social Sciences & Humanities Open Volume 11, 101623, <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2025.101623>.
- Fitore Morina, Tim Fütterer , Nicolas Hübner, Steffen Zitzmann , Christian Fischer (2025). Effects of online teacher professional development on teacher-, classroom-, and student-level outcomes: A meta-analysis, Computers & Education, Volume 228 , April 2025, 105247, <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2025.105247>.

- Gall, M. D., Borg, W. R., & Gall, J. P. (1996). Educational Research: An Introduction (Quantitative and Qualitative Approaches). (A. R. Nasr et al., Trans., 2019). Tehran: SAMT Publications. (In Persian)
- García-Martínez, I., Fernández-Batanero, J. M., Fernández-Cerero, J., & León, S. P. (2023). Teachers' Digital Competence and Quality of Teaching during the COVID-19 Pandemic. *Sustainability*, 15 (4), 3305. <https://doi.org/10.3390/su15043305>
- Ghasabpour, F. (2017). Strategies for improving teaching quality among teachers. *Journal of Psychology and Educational Sciences Studies*, (17), 241–252. (In Persian)
- Gore, J., Lloyd, A., Smith, M., Bowe, J., Ellis, H., & Lubans, D (2017). Effects of professional development on the quality of teaching: Results from a randomised controlled trial of Quality Teaching Rounds. *Teaching and teacher education*, 68, 99–113. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2017.08.007>
- Hossein Panah, M. (2015). Different views on the role of teachers in the quality teaching process, Second National Conference and 9th Conference on Quality Assessment of Academic Systems, pp. 8-9. (In Persian)
- Inglehart, R. (1994). Cultural Shift in Advanced Industrial Society. (M. Vatar, Trans.). Tehran: Kavir Publications. (In Persian)
- Jose M. Lukose, Abayomi O. Agbeyangi (2025). Is social media hindering or helping Academic Performance? A case study of Walter Sisulu University Buffalo City Campus, *Computers and Society (cs.CY); Social and Information Networks (cs.SI)*, <https://doi.org/10.48550/arXiv.2501.03611>.
- Khadiji, A., & Seyedkalan, S. M. (2018). Investigating the factors affecting the quality of teaching in Farhangian University. *Farhangian University Educational Journal*, 7 (70), 1–39. (In Persian)
- Khalili, L. (2015). University students' use of social media. *Human-Information Interaction Quarterly*, (1), 60–73. (In Persian)
- Khaniki, H., & Babaei, M. (2012). The effect of internet communication mechanisms on the interaction patterns of Iranian cyberspace actors. *Social Sciences Quarterly*, 56 (Spring), 1–20. (In Persian)
- Khodayari, K., Daneshvar Hosseini, F., & Saeedi, H. (2014). The extent and type of virtual network usage. *Communication Research Quarterly*, (1), 167–192. (In Persian)
- Koshi, Z., Akhlaghi, M., & Soltani, A. (2017). A structural model for predicting teaching quality of university faculty members based on their philosophical mindset and job motivation. *Education and Learning Studies Quarterly*, 9 (2), 59–86. (In Persian)
- Mohammadi, M. (2016). Presenting a Model for Effective Teaching at Tabriz University. M.Sc., Educational Research, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Shabestar Branch, August 94. (In Persian)
- Mohammadi, R., & Hassani, A. (2019). The Impact of Research Course Process on Teachers' Professional Development. *Teaching Research*, 7 (1), 1-19. (In Persian)
- Nader Salari, Hosna Zarei, Shabnam Rasoulpoor, Hooman Ghasemi, Amin Hosseini anFar, Masoud Mohammadi (2025). The impact of social networking addiction on the academic achievement of university students globally: A meta-analysis, *Public*

- Health in Practice, Volume 9, 100584, <https://doi.org/10.1016/j.puhip.2025.100584>.
- Nathalie Camille Maring, Markus Gmür (2024). Effects of University's Social Media Presence on Students' Organizational Media Use and Loyalty, *Journal of Nonprofit & Public Sector Marketing*, Pages 448-479, <https://doi.org/10.1080/10495142.2024.237266>.
- Otilia, C. (2016). the profile of the academic assessor, *Procedia Social and Behavioral Sciences* 12, pp.200–204. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.02.027>.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative Research and Evaluation Methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Perez-Escoda, A., & García-Ruiz, R. (2024). Media and Information Literacy in the Post-COVID World: A Systematic Review. *Comunicar*, 32 (74), 1–13. <https://doi.org/10.3916/C74-2024-01>
- Qiaoxing Mou, Jie Zhuang, Qunhong Wu, , Yaqin Zhong, Qianqian Dai, Xin Cao, Yuexia Gao, Qingyun Lu and Miaomiao Zhao (2024). Social media addiction and academic engagement as serial mediators between social anxiety and academic performance among college students, *BMC* volume 12, Article number: 190. <https://doi.org/10.1186/s40359-024-01635-7>.
- Rainie, L & Wellman, B. (2012). *Networked, The New Social Operating System*. MIT Press.
- Salehizadeh, M., Ghorchian, N., Mohammaddavoudi, A., & Ghalavandi, H. (2019). A model for enhancing professional teaching quality among Farhangian University professors. *Teaching Research Scientific and Research Quarterly*, 7 (2), 227–249. (In Persian)
- Sanei Mehr, Z., Razmazma, P., Hashemian, S. H. R., & Rakhtefkan, N. (2017). The extent and diversity of virtual space usage among students of Shahid Hasheminejad Campus of Farhangian University in Mashhad. In 1st National Conference on Students, Youth, and Social Harms. (In Persian)
- Sayyadi, M., Rahabi, A., Wahabi, B., & Roshani, D. (2016). Viewpoints of Students of Kurdistan University of Medical Sciences and Islamic Azad University of Sanandaj about Effective Teaching and its Related Factors. *Journal of Kurdistan University of Medical Sciences*. 1 (81), 103-91. (In Persian)
- Simerjit, s., Dinker, R. P., Nirmal, K., S., Avneet, K., Htoo Htoo K., S., & Ankur, B. (2013). Qualities of an effective teacher: What do medical teachers think? Singh et al. *BMC Medical Education*, 13 (128), 2-7. <https://doi.org/10.1186/1472-6920-13-128>.
- Strauss, A., & Corbin, J. (2014). *Basics of Qualitative Research*. (B. Mohammadi, Trans.). Tehran: Institute for Humanities and Cultural Studies. (In Persian)
- Wan, N., Howard, N., & Alan, W. (2010). School experience influences on preservice teachers evolving beliefs about effective teaching. *Teaching and teacher Education*, 26, 278-289. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2009.03.010>.
- Xueying Shi (2024). The Impact of the Development of Social Media on Education, *International Journal of Education Humanities and Social Sciences* 1 (1):61-66. DOI:10.70088/qbfdgj62.

- Zaccoletti, S., Camacho, A., & Daniel, J. R. (2023). Digital Fatigue and Its Impact on Teacher Productivity During and After the Pandemic. *Frontiers in Psychology*, 14, 1123456.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1123456>

